

75' ΜΕ ΤΗ Lysa Cooper

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: Μ. HULOT | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: FREDDIE F.

Η εμβληματική στυλίστρια διάσημων ράπερ και διασημοτήτων του Χόλιγουντ και προσωπική φίλη του Jean-Michel Basquiat σε μια συνέντευξη για τα δημιουργικά '80s και τη σχέση της με τον πρωτοποριακό καλλιτέχνη, με αφορμή την έκθεση «Jean-Michel Basquiat: Untitled» στην γκαλερί Intermission.

75 λεπτά με τη Lysa Cooper

Η **LYSA COOPER ΕΙΝΑΙ ΣΤΥΛΙΣΤΡΙΑ**, δημιουργική διευθύντρια και αναπόσπαστο κομμάτι της δημιουργικής σκηνής της Νέας Υόρκης με μακροχρόνια επιρροή στη μόδα, τη μουσική και τη νυχτερινή ζωή. Εγκαταστάθηκε εκεί κατά τη δεκαετία του '80, σε μια εποχή εκρηκτικής καλλιτεχνικής και κοινωνικής ζύμωσης. Εργάστηκε ως συντάκτρια μόδας στο εμβληματικό περιοδικό «Details», ενώ δραστηριοποιούνταν και στα σημαντικότερα νυχτερινά στέκια της πόλης, από το Mudd Club και το Palladium μέχρι το Danceteria και το Limelight.

Γρήγορα απέκτησε κομβικό ρόλο στην downtown σκηνή, φέρνοντας σε επαφή καλλιτέχνες, μουσικούς, σχεδιαστές και περιθωριακούς δημιουργούς. Ως μέλος της αρχικής ομάδας του Indochine, ενός εστιατορίου που εξελίχθηκε σε κέντρο της καλλιτεχνικής διανοήσης και του fashion underground, και αργότερα με τη δημιουργία εμβληματικών χώρων όπως το Area και το Juicy, η Cooper δεν σχεδίαζε απλώς χώρους – κατασκεύαζε μικρόκοσμους αισθητικής και ταυτότητας, όπου το στυλ ήταν πολιτική πράξη.

Μέσα από τη στενή της σχέση με πρωτοποριακές μορφές της εποχής όπως ο Keith Haring, ο Robert Mapplethorpe και ο Alex Katz, έγινε κάτι παραπάνω από μούσα τους, αποτελώντας νευραλγικό κομμάτι της δημιουργικής παραγωγής τους, ενώ παράλληλα επηρέαζε τις street τάσεις μέσα από μια DIY, ανδρόγυνη και αφρο-φουτουριστική αισθητική που αργότερα θα επανασυστηνόταν ως mainstream.

Μια τυχαία συνάντηση με τη φωτογράφο Ellen von Unwerth πυροδότησε τη μετάβασή της στο styling, οδηγώντας σε συνεργασίες με τη Mary J. Blige, τον Mos Def, τον Kanye West, τη Rihanna και την Beyonce. Έτσι διαμορφώθηκαν μερικές από τις πιο καθοριστικές οπτικές στιγμές της σύγχρονης μουσικής κουλτούρας. Η αισθητική της επεκτάθηκε επίσης στον κινηματογράφο και στο βίντεο μέσα από συνεργασίες με σκηνοθέτες όπως ο Hyre Williams και ο Mark Romanek. Με μια πορεία που διατρέχει δεκαετίες, χώρους και κοουλτούρες, η Lysa Cooper παραμένει μια ριζοσπαστική δύναμη που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο το στυλ, η τέχνη και η μουσική συναντιούνται και συγκρούονται. Από κοντά δεν έχει καμία σχέση με την ντίβα που θα μπορούσε να είναι – οι πραγματικά σημαντικές προσωπικότητες είναι και οι πιο απλές. Στην Αθήνα ήρθε με αφορμή την έκθεση των πρώιμων έργων του Basquiat στην γκαλερί Intermission, όπου μίλησε για τον προσωπικό της φίλο, το έργο του και τις πολιτισμικές αναταραχές που διαμόρφωσαν τον κόσμο του.

«Πιστεύω ότι τα πάντα είναι θέμα timing» λέει μιλώντας για το ξεκίνημά της. «Τελείωσα το σχολείο το 1983, βρέθηκα αμέσως στο κέντρο της Νέας Υόρκης και επειδή ήμουν μόνη μου δουλεύω από τα 12 – τότε, ξέρεις, έπαινες δουλειά στα 12-13. Κάπου στα δεκαπέντε μου άρχισα να δουλεύω στα κλαμπ του κέντρου. Έτσι βρέθηκα αρχικά σε μέρη όπως το Batcave και το Danceteria και μετά ξεκίνησα να δουλεύω στο περιοδικό “Details”, που τότε ήταν απλώς ένα έντυπο για τη Νέα Υόρκη και τη σκηνή του κέντρου. Εκείνη την εποχή ήρθε ένα απαίσιο περιοδικό από το Λονδίνο, που δυστυχώς τα κατέστρεψε όλα, το “Time Out”. Άρχισε να αποκαλύπτει όλα τα μυστικά της πόλης, πού μπορείς να κάνεις το ένα και το άλλο, κι έτσι φτάσαμε στο επίπεδο της ανταλλαγής πληροφοριών – αυτό ουσιαστικά άνοιξε την πόρτα στη μετριότητα, αλλά τέλος πάντων. Το “Details” ήταν μια χαρά. Τότε διευθύνριά του ήταν η Annie Flanders».

Της ζητώ να μου μιλήσει για τη γνωριμία της με τον Basquiat και το πόσο καθόρισε τη ζωή της. «Τον γνώρισα μέσω του Keith Haring και του Francesco Clemente» λέει. «Είχαμε ξαναδεί ο ένας τον άλλο, αλλά η πρώτη φορά που όντως συνδεθήκαμε ήταν μέσω ενός φίλου, του Fred Sutherland, που τότε δούλευε για τον Ian Schrager και ετοιμάζονταν να ανοίξουν ένα νέο κλαμπ, το Palladium. Νομίζω ότι ο Fred και ο Jean-Michel είχαν περάσει λίγο καιρό μαζί στο Λος Άντζελες – ο Fred ήταν ο art director του Palladium. Ήταν ένας άπιστευτος, απίθανος, εκκεντρικός τύπος από την Καλιφόρνια και ήταν πολύ-πολύ κοντά με τον Jean-Michel. Εγώ ήμουν συνεχώς με τον Fred, έτσι αναπόφευκτα σχετιζόμουν και με τον Jean-Michel. Αυτά που σου λέω έγιναν το '83-'84, νομίζω ότι είχε σταματήσει να λέει ότι είναι ο SAMO, επειδή όλοι τοσκόωνταν τότε στο συγκρότημα που είχε. Πλακώνονταν και χάριζαν, ήταν όλα χύμα. Παρεμπιπτόντως, όλο αυτό κράτησε πολύ λίγο, αλλά είχε φάση. Και να σου πω την αλήθεια, στην αρχή δεν ήξερα καν ότι ο Jean-Michel ήταν ζωγράφος. Ήταν απλώς ένας περιέργος τύπος που εμφανιζόταν συχνά και έπιανε την κουβέντα. Τότε δεν σε ένοιαζε τι δουλειά έκανε ο άλλος, δεν ρωτούσες ποτέ “τι δουλειά κάνεις;”. Για πολύ καιρό δεν ήξερα τι έκανε ο καθένας, ίσως επειδή συνήθως εγώ ήμουν εκείνη που δούλευε. Οι άλλοι ήταν εκεί για να κοινωνικοποιηθούν, εγώ επειδή δούλευα, στο μπαρ ή

κάπου αλλού. Οπότε, δεν είχα πολύ χρόνο για κουβέντες. Η σχέση μας χτίστηκε κυρίως μέσω του Fred. Ο Jean-Michel ερχόταν συχνά στο σπίτι μου, απέναντι από το Odeon, στο επίκεντρο όλης αυτής σκηνής, και ήταν βολικό. Τρώγαμε συχνά στο Odeon, τοσκακώνμασταν για τη μουσική, την τέχνη. Είχε πολύ έντονη σύνδεση με τη μουσική και με τη μαριχουάνα. Έμενα με τη γυναίκα απ' την οποία αγόραζαν όλοι χόρτο. Οπότε, κατά κάποιον τρόπο, ήμουν εκεί τη στιγμή που συνέβαιναν όλα, στο σωστό μέρος τη σωστή στιγμή. Εκείνη την εποχή πήγαινα σε σχολή Καλών Τεχνών, στη Fred's Academy, και περνούσα πολύ χρόνο σε μουσεία, κυρίως για πρακτικούς λόγους – τότε πήγαινες σε εκθέσεις τέχνης επειδή είχαν φαγητό και ποτό, ολόκληρα γεύματα. Ζούσα από τις εκθέσεις τέχνης! Δεν είχαμε καθόλου λεφτά τότε. Δουλεύαμε, και κάπως τα βγάλαμε πέρα επειδή φροντίσαμε ο ένας τον άλλον, αλλά δεν χάναμε εγκαίρως έκθεσης γιατί τρώγαμε, πίναμε και μετά πηγαίναμε χορτάτοι στη δουλειά. Οπότε, με κάποιον τρόπο, αυτή ήταν η “τροφή” μου, πολιτιστικά και κυριολεκτικά. Και ειλικρινά, ήταν κάτι που συνέδεε πολύ κόσμο. Έβλεπες φίλους, περνούσες την ώρα σου, ήταν σαν happy hour. Ήταν ωραία.

Αυτό που έκανε τον Basquiat μοναδικό, πέρα από την τέχνη του, ήταν πρώτα απ' όλα η εμφάνισή του – δεν έμοιαζε με κανένος άλλου, ιδίως εκείνη την εποχή. Και δεν είχε σημασία αν είχε λεφτά ή όχι. Όταν απέκτησε λεφτά, νομίζω από το '86 και μετά, άρχισαν να τον ντύνουν οίκος Comme des Garçons και ο Yohji Yamamoto. Αγόραζε μεν, αλλά τον βόθθησαν και να χτίσει κατά κάποιον τρόπο μια συλλογή. Ήταν υπέροχο. Νομίζω, μάλιστα, ότι πόζαρε δύο φορές για τον Comme des Garçons, μαζί με όλη την παρέα μας. Αλλά το πιο βασικό είναι ότι ήταν εντυπωσιακός, εξαιρετικά έξυπνος και συνήθως σιωπηλός. Είχε πλάκα να τον βλέπεις κανείς να μιλάει, είχε μια θεατρικότητα όλο αυτό και το εκτιμούσα πολύ – σχεδόν δεν μιλαγε σε αγνώστους. Μου αρέσει οτιδήποτε στυλιζαρισμένο. Καλλιτεχνικά, νομίζω ξεχώριζε. Κι ενώ λατρεύουν να μιλούν για το έργο του με όρους υπαρξιακούς, στην ουσία αυτός ξαναέγραφε την ιστορία, για να μην την ξεχάσει ούτε εκείνος, ούτε εμείς. Αν πας πίσω, στην αρχή, και κοιτάξεις τα έργα του, είναι ξεκάθαρα μαύρα. Δεν ήταν τυχαίο, ήταν πολύ διαβασμένος και καλλιπηρεγμένος. Και μάλλον αρκετά πολιτικοποιημένος για την εποχή, γιατί πέρασε πολύ δύσκολα με τον πατέρα του, είχαν κακή σχέση. Ένας πατέρας κακός και σκληρός, δυστυχώς, επηρεάζει το παιδί του. Και νομίζω ότι ο Jean-Michel το χρησιμοποίησε αυτό. Πιστεύω πως οι μαύρες αναφορές είναι σημαντικό μέρος του έργου του. Το καταλαβαίνεις ακόμα και από το γεγονός ότι όταν του έκαναν εξώφυλλο στους “New York Times”, απαίτησε να τον φωτογραφίσει ένας φωτογράφος από το Χάρλεμ. Δεν ήταν τυχαία όλα αυτά. Νομίζω πως τα είχε σκεφτεί όλα πολύ προσεκτικά, εκτός από τον θάνατό του από υπερβολική δόση. Νομίζω ότι ήθελε να μαστουρώσει, όχι να πεθάνει.

Υπάρχουν πολλά πράγματα που λέγονται γι' αυτόν, τα οποία μπορεί να είναι μέρος του μύθου πια, αλλά ποτέ δεν τα κατάλαβα. Νομίζω ότι ένα από τα πράγματα που λένε και δεν ισχύει είναι ότι ήταν θλιμμένος ή θυμωμένος, δηλαδή όλα αυτά που συνήθως προσάπτουν στους μαύρους άντρες. Ένα άλλο πράγμα που παρεξηγούν είναι ότι ήταν playboy, ότι τον ήθελαν όλες οι γυναίκες – δεν ήταν έτσι τα πράγματα. Νομίζω πως αυτά τα δύο είναι τα πιο υπερβολικά στοιχεία. Επίσης, πολλοί δεν καταλαβαίνουν πόσο καλός καλλιτέχνης ήταν πραγματικά. Δεν κατανοούν το έργο του. Πιστεύω πως κάποιοι συνδέονται με αυτό και κάποιοι όχι, αλλά πολλοί ακολουθούν τη μόδα ή ό,τι είναι “τάση”, χωρίς να καταλαβαίνουν τι βλέπουν. Ή, για να το πω αλλιώς, χωρίς να βρίσκουν κάποια σύνδεση με ό,τι βλέπουν. Επειδή εγώ ζωγράφισα έναν πίνακα έχοντας κάτι στον νου μου, δεν σημαίνει ότι πρέπει κι εσύ να σκεφτείς το ίδιο. Η μεγαλύτερη παρεξήγηση, όμως, είναι ότι το έργο που βλέπεις μπορεί να μην το έφτιαξε ο ίδιος. Επίσης, δεν νομίζω ότι θα άρεσε σε κανέναν καλλιτέχνη να βλέπει μουσεία να χρεώνουν εισιτήριο σε παιδιά για να δουν τα έργα του. Ο Jean-Michel και ο Keith πίστευαν ακράδαντα ότι η τέχνη πρέπει να είναι προσβάσιμη σε όλους, ειδικά στα παιδιά. Πίστευαν πολύ σε αυτό, ο καθένας με τον τρόπο του. Ο Basquiat διαμαρτυρόταν για την Παλαιστήνη από τότε, όπως όλοι μας. Η Παλαιστήνη είναι κάτι καινούργιο μόνο για τους ανίδεους. Καλά και άγια το Instagram και τα social media, όλοι ξέρουμε τα πλεονεκτήματα, αλλά ταυτόχρονα άνοιξαν την πόρτα σε κάθε ηλίθιο και στη γνώμη του. Προσωπικά, δεν με ενδιαφέρουν. Δεν θέλω άποψη χωρίς παιδεία, ούτε ιατρικές συμβουλές. Τι θα υποστήριζε, λοιπόν, σήμερα ο Basquiat; Σίγουρα θα πολεμούσε το κατεστημένο της τέχνης. Ας θυμηθούμε τι λέει η Fran Lebowitz. Το AIDS σκότωσε όλη την τάξη μας, την αισθητική μας και την καλλιτεχνική μας κατεύθυνση. Αν αυτοί οι άνθρωποι που έφυγαν τότε ζούσαν σήμερα, δεν θα υπήρχε όλη αυτή η μετριότητα».

Πιστεύω πως οι μαύρες αναφορές είναι σημαντικό μέρος του έργου του. Το καταλαβαίνεις ακόμα και από το γεγονός ότι όταν του έκαναν εξώφυλλο στους «New York Times», απαίτησε να τον φωτογραφίσει ένας φωτογράφος από το Χάρλεμ.

«Jean-Michel Basquiat: Untitled». Η πρώτη παρουσίαση έργων του μεγάλου καλλιτέχνη στην Ελλάδα. The Intermission, Πολυτελείους 37Α, Πειραιάς. Έως 02/08, κάθε Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο 12:00-20:00